

Mayday Mayday, Petra kallar

Sjöräddningsfall 6449, var det falskt?

Ur VHF-radions högtalare kom orden "Mayday Mayday Petra kallar." Sedan var det tyst. Det blåste snudd på nordlig kuling vid tillfället. Sjön var krabb med vågor från två håll. Vi befann oss strax sydväst om Agön utmed Norrlandskusten. Varför hörde vi inget mera?

Av Bengt Utterström (text & foto)

Redan när vi vaknade den 29 juli på morgonen visste vi att dagen skulle bli kämpig. För första gången på många år hade vi dessutom behövt göra en så kallad "pyjamasankring" vilket betyder att

vi flyttade från bryggförtöjningen klockan 04.30 på morgonen. Kvällen innan var lugn och kvällssolen värmdde gott. Av det fanns ingenting kvar. Den nordliga vinden tjöt i riggen och ankaret i aktern utsattes för

hård press. Därför valde vi att lämna brygga och söka oss längre in i viken vid Agö Storhamn. Ett par andra båtar gjorde samma bedömning. Vi lade oss på svaj och somnade om.

Vågor från två håll

Efter en sen frukost beslöt vi att ge oss i väg mot Skärså. Vi skulle med andra ord inte gå så långt. Dessutom bedömde vi att Agön ger skydd mot vågor och sista biten går inomskärs. Ganska snart rörde sig

Bengt Utterström

- Författare till den nyutkomna boken Plotter GPS och radar.
- Ny författare till den klassiska navigationsboken Fritids-skepparen.
- Frilansskribent och navigations lärare.
- Kontaktinfo: www.fritidsskepparen.com

båten oroligt. Gammal dyning rullade in från ost och den nordliga vinden byggde upp nya vågor från norr. Då blir det gungigt och rörigt ombord. Vi rullade ut en del av genuan och motorseglade i den friska och byiga vinden. Sjön växte, himlen blev svart och det föll några droppar regn. Då rullade vi in Genuan och tog skydd i styrhytten. Plötsligt öppnade sig himlen och vattnet från ovan piskade ned vågorna samtidigt som vinden tjöt. Strax upphörde regnet och jag blev påmind om att ett par stuvfack måste säkras bättre till

nästa år. Diskmedelsflaskan som föll ut gjorde durken, bokstavligt talat, såphal. Precis när vi kunde konstatera att vi slapp åskan rakt över oss och när vi snart skulle få skydd av udden Korsholmen hörde vi i VHF-radion på kanal 16: "Mayday Mayday Petra kallar." Klockan var strax efter 12.00.

Hörde jag fel?

Vi hörde anropet väldigt tydligt, vi hörde inget bakgrundsljud i form av vind eller motorljud. Vår uppfattning var också att personen inte lät stressad eller skrädd. Sedan ►

Gör så här om du råkar i nöd eller hör ett nödanrop

Stannar motorn och ni driver mot land, kontakta sjöräddningen och meddela vad som hänt. Är det en lugn dag går det kanske att ankra? Då får ni rådet att kontakta Svenska Sjöräddningssällskapet eller Sjöassistans och informationen om att de kan bogsera er till närmaste hamn. Är du inte medlem får du betala för bogsering och det kostar snabbt tusenlappar. Blåser det och ni driver mot land eller grund, då kan du räkna med att undsättning kommer ledd av Sweden Rescue. Det kostar ingenting.

Om du hör ett nödanrop

Låt aldrig ett nödanrop passera. Skriv ned vad du hört. Position, vad som hänt och

antalet personer ombord är de viktigaste uppgifterna. Vänta en stund. Med all sannolikhet kommer Sweden Rescue in på ett tidigt stadium och det är de som är räddningsledare och bestämmer vad som ska göras. Inte du eller jag. Om du inte hör att någon annan svara på nödanropet, kontakta då Sweden Rescue på VHF kanal 16 eller telefon 112 och berätta vad du hört.

VHF

En VHF-radio är överlägset bäst i alla sammanhang om du råkar ut för nöd. Räckvidden och det faktum att ditt nödanrop hörs av flera är viktiga argument till varför alla bör ha en VHF ombord. Köp en stationär på 25 watt och satsa på en bra antenn. Då har du en trygg livlina till land och andra båtar.

Fakta sjöräddning

Alla sjöräddningsuppdrag leds av Sjöräddningscentralen i Göteborg, JRCC som betyder Joint Rescue Coordination Centre. Den är numera sammanslaget med flygräddningen. Sjöfartsverket är ansvarig myndighet för sjöräddning. Det kallas också för SAR, Search And Rescue. Internationellt regleras sjöräddning av SOLAS-konventionen och SAR-konventionen. Om du råkar i nöd kallar man på sjöräddning genom att anropa "Sweden Rescue" på VHF kanal 16. Man kan också ringa 112 och begära sjöräddning. Till sjöräddningens förfogande finns Svenska Sjöräddningssällskapet, Kustbevakningen, Polis, Lotsbåtar, marinen och helikopter. Ser du någon som råkat i sjönöd är du skyldig att hjälpa den nödställda ända tills det blir fara för ditt eget liv.

Motorbåten Lady Bothnia körde rakt upp på Simpnäsklubb på grund av felnavigering en natt i september för ett par år sedan. Självklart ska du ringa sjöräddningen en sådan här gång om du råkar ut för något liknande.

Sjöräddningssällskapet har resurser att släcka brand ombord på andra båtar. Helikoptern kan vinscha folk ur vattnet. Vattenskotern "Rescue runner" från Sjöräddningssällskapet är effektiv när det gäller att komma nära nödställda och när det gäller att plocka människor ur vattnet.

Det här är sjöräddning

Sjöräddning handlar om att rädda människoliv. Det har ingenting att göra med att rädda båtar eller annan egendom. Ett sjöräddningsfall dras igång när sjöräddningsledaren på Sweden Rescue bedömer att det är fara för någon eller någons liv. Det är inte sjöräddningen man ska ringa om motorn inte startar eller om ett segel skörar. Så länge det inte är fara för någons liv får

man klara sig själv på sjön. Är man med i Svenska Sjöräddningssällskapet eller i Sjöassistans kan man använda deras medlemsservice som bland annat innebär att man kan få hjälp med bogsering om motorn krånglar. I det beskrivna fallet ovan om Petra är det tveksamt om det var rätt att göra ett skarpt Mayday nödanrop från båten. Jag tror sä-

kert att situationen upplevdes som obehaglig ombord i blåsten och i den krabba sjön. Men var det fara för deras liv? Varför tog det nio timmar innan de ringde och berättade att allt var okey? Ett "PAN-PAN" meddelande hade nog varit mer korrekt. Det är liksom Mayday ett nödanrop, men det är inte direkt fara för liv. Pan-Pan sänds vid exempelvis motorhaveri eller sjukdom.

► hörde vi ingenting. Normalt kommer en position eller fler ord från den som ropar Mayday. Det normala är också att sjöräddningscentralen i Göteborg, Sweden Rescue, går in och svarar direkt på anropet, men denna gång var det tyst. Min första tanke var att jag råkade höra en del av en konversation mellan till exempel en nödställd och sjöräddningen. Det underliga var att ingenting mera hördes. Efter drygt 30 sekunder tog jag ett initiativ och ropade på kanal 16: "Petra Petra, vi har hört ditt Mayday, här är Bertha Skeppner, kom." Inget svar, ingen reaktion. Då kände jag mig lite få-

nig, vad var det jag hade hört för något?

Vi beslöt oss för att vänta några minuter. Sedan skulle vi anropa Sweden Rescue för att berätta vad vi hört och vad vi sagt. Efter cirka 3-4 minuter ropar Sweden Rescue följande: "Sweden Rescue söker båtar i området kring Hudiksvall med anledning av ett förmodat Mayday-anrop. Är det någon som har någon information om det". Eftersom vi hade hört ett Mayday-anrop från Petra svarade vi Sweden Rescue.

Mayday-anropet hade också uppfattats på lotsbeställningen i Gävle som meddelade sjörädd-

ningscentralen om vad de hört. Det var mycket VHF trafik på sjöräddningscentralen vid anropstillfället, därför var det lite oklart vad som hänt. Deras bandinspelning gav inte mer information än vad vi kunde ge dem.

Pusselarbete

Nu började ett pusselarbete på Sweden Rescue. Fanns det fler som hört anropet? I det här läget gäller det att samla så mycket information som möjligt om var båten befinner sig, nödlägets art, rådande väder etcetera. Jag tipsade dem om att en SXX-eskader från Sant Anna fanns

i området och att de kunde fråga dem. Några av eskaderbåtarna hade också uppfattat orden "Mayday Mayday Petra kallar", men inget mera. Ett handelsfartyg gav sig tillkänna och kunde meddela samma sak. Kustbevakningens båt, KBV 309, som låg i Hudiksvall, hade hört samma nödmeddelande, men mycket svagt.

Vi hade uppenbarligen hört det bäst. Alltså var det troligt att vi var nära den som ropat. Det var dock inte säkert för vi har en bra och ny VHF av märket Sailor 6215 med en kvalitetsantenn som sitter 16 meter över vattnet. Vi kunde med andra ord ha hört meddelandet

på långt håll enligt sjöräddningsledaren. Men det kunde också vara så att nödanropet kom från en bärbar 5 watts VHF-radio. Då skulle det innebära att vi var relativt nära den nödställda! Sweden Rescue kom fram till att det var bara kustradiomasten vid Hudiksvall som nödmeddelandet gått in på. I samma veva var det vaktavlösning på Sweden Rescue. Pågående räddningsledare ville inte släppa Petras nödanrop som falsk. Ett larm drogs igång efter ungefär en timma från det att nödanropet hörts.

Ett stort sökområde lades ut, från Hornslandet och ned mot syd Söderhamn och ut till logitud ost 17° 21'50. Fyra båtar och en helikopter kallades ut. Tre från Svenska Sjöräddningssällskapet och Kustbevakningens båt KBV 309. Fullt pådrag med andra ord.

På vår PC kunde vi se hur båtarna sökte tack vare AIS, Automatic Identification System, som är kopplat till programvaran Fugawi. En segelbåt som befann sig vid Hornslandets utsida på sydlig kurs fick plötsligt en helikopter hängandes över sig. På båten reagerade man helt korrekt och anropade Sweden Rescue via VHF och meddelade att: "Vi vet att ni söker en båt men, det är inte oss som ni söker, vi har det bra ombord."

Anrop till båten Petra gjordes då och då från en av sjöräddningsbåtarna. Inget svar.

Falskt anrop?

Frågan var, var detta ett falskt anrop? Hade någon greppat en mikrofon och ropat för "skoj skull" eller var det ett skarpt fall? Personen som ropade kunde ju ha svimmat av efter anropet på grund av en skada. Kunde personen ha fallit överbord? Skulle VHF-radion ha gått sönder just vid anropet? Knappt troligt. I färskt minne har jag ett sjöräddningsfall som lät så här över mobiltelefon till SOS-larm: "Mayday vi sjunker mellan Blidö och Sundskär." Det var allt, sedan blev det tyst. I det fallet visade det sig att en liten överlastad motorbåt (med virke) kapsejsade i mörker en blåsig kväll i november. Ett stort pådrag drog igång och helikoptern hittade två personer och en hund i

vattnet. Att de hittades berodde på att plankorna, som var orsaken till haveriet, syntes i ljuset från Helikopterns strålkastare. Bland dessa låg också personerna som räddades ur det kalla vattnet.

Efter cirka fem timmar avbröts sjöräddningsfall 6449. Ingenting hade hittats, inga nya anrop, ingen hade hört av sig till Sweden Rescue om saknad person eller båt.

Min artikel ändrar inriktning

Redan under pågående sjöräddningsfall började denna artikel ta form. Det är inte så ofta som man hör nödmeddelanden och kan följa hela händelseförloppet (gudskelov för det!). Om det var ett falskt meddelande skulle denna artikel handla om hur "idiotiskt djä... dumt" det är att göra falska meddelanden.

Klockan 21.00 ringer en person

Dagen därpå ringer jag Sweden Rescue för att höra vad som egentligen hände och hur de klassade detta nödanrop. Jag fick då veta följande: Klockan 21.00 samma dag ringde en person från Söderhamn till Sweden Rescue och säger att "det var jag som ropade Mayday från Petra!" Det visade sig att det fanns en segelbåt och en person bakom anropet. Vad som egentligen hände har inte gått att få fram, men det påstås att en större våg hade gjort att segelbåten fick problem med bommen och båten kändes okontrollerbar. Enligt uppgift hade bommen skadat VHF-antennen som satt på puschkpit och gjort VHF-radion obrukbar.

Falskt eller inte

Det blev ett stort pådrag med fyra båtar och en helikopter. Vi var många som undrade vad som hänt, det blåste upp emot 15 sekundmeter hela eftermiddagen. Önskvärt hade naturligtvis varit att Petras besättning skulle ha ringt 112 och bett att få tala med sjöräddningen och berätta vad som hänt så fort som möjligt. Nu tog det närmare 9 timmar innan det samtalet kom och det hade med all sannolikhet inte behövt ta så lång tid. □

Vid brand ombord är det naturligtvis ett sjöräddningsfall. Brand och personer i vattnet hör till de värsta saker man kan råka ut för på sjön. Då blir det fullt pådrag och Sweden Rescue larmar de enheter som kan tänkas hjälpa till att undsätta de nödställda. Det är Sjöräddningssällskapet, Polis, Lotsbåtar, Kustbevakningen, marinen och andra båtar som finns i närheten.